

A.Y.İsmayılova
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti
iaysun118@gmail.com

OXU VƏRDIŞLƏRİNİN İNKİŞAF ETDİRİLMƏSİNDƏ OXUYA VERİLƏN BAŞLICA TƏLƏBLƏR ƏSAS AMİL KİMİ

Xülasə

Məqalədə oxu vərdişlərinin aşılmasının əhəmiyyəti, oxunun xüsusiyyətləri, səlis oxu vərdişlərinin formalaşdırılmasına qoyulan başlıca tələblər araşdırılaraq təhlil olunur. Müxtəlif dilçi alimlərin oxu vərdişinə verdiyi tərif, həmçinin onun reqressiya, integral alqoritm, artikulyasiya, dar görüş sahəsi və diqqətlilik kimi bir sıra mühüm xüsusiyyətləri müəyyən edilir və məlum olur ki, şagirdlərin oxu vərdişlərinin formalaşmasında başlıca tələblərə doğru oxuma, sürətli oxuma, dərk edərək oxuma və intonasiyalı oxuma aiddir.

Uşaqların mətni doğru oxumasını təmin etmək üçün müəllim oradakı çətin sözləri lövhə üzərində yazaraq, şagirdlərə izah edə bilər. Tələffüzü mürəkkəb olan sözlər hecalarına ayrılaraq xorla səsləndirilə bilər ki, bu da şagirdlərin oxu zamanı həmin sözləri səlis tələffüz etməsinə kömək edəcəkdir. Şagirdlərin daha yaxşı oxuya bilmələrini təmin etmək üçün həmin mətn yenidən şagirdlərə oxudula bilər, lakin bu zaman onlara verilən tapşırıqları dəyişmək lazımdır ki, oxuya maraq itməsin.

ОСНОВНЫЕ ТРЕБОВАНИЯ К ЧТЕНИЮ КАК КЛЮЧЕВОЙ ФАКТОР РАЗВИТИЯ ПРИВЫЧКИ К ЧИТАНИЮ

Резюме

В статье рассматривается и анализируется важность привития навыка чтения, особенности чтения и основные требования для формирования навыка беглого чтения. Определено определение, данное различными лингвистами навыку чтения, а также ряд его важных признаков, таких как регрессивность, целостный алгоритм, артикуляция, узкое поле зрения и внимательность, а также известно, что основные требования при формировании читательские привычки учащихся - это правильное чтение, быстрое чтение, понимание относится к чтению и интонационному чтению.

Чтобы дети правильно прочитали текст, учитель может написать трудные слова на доске и объяснить их ученикам. Труднопроизносимые слова можно разделить на слоги и пропеть вслух, что поможет учащимся свободно произносить эти слова во время чтения. Для того, чтобы учащиеся могли лучше читать, тот же текст можно прочитать учащимся еще раз, но затем данные им задания следует изменить так, чтобы они не потеряли интерес к чтению.

PRIMARY REQUIREMENTS FOR READING AS A KEY FACTOR IN DEVELOPING READING HABITS

Summary

The article examines and analyzes the importance of inculcating reading habits, the characteristics of reading, and the main requirements for the formation of fluent reading habits. The definition given by different linguists to the reading habit, as well as a number of its important features such as regression, integral algorithm, articulation, narrow field of vision and attentiveness are determined, and it is known that the main requirements in the formation of students' reading habits are correct reading, fast reading, reading with comprehension and refers to intonation singing.

To ensure that the children read the text correctly, the teacher can write the difficult words on the board and explain it to the students. Words that are difficult to pronounce can be divided into syllables and sung aloud, which will help students to pronounce those words fluently during reading. To ensure that students can read better, the same text can be read to students again, but at this time, the tasks given to them should be changed so that they do not lose interest in reading.

Açar sözlər: *oxu vərdişləri, oxunun xüsusiyyətləri, ümumi inkişaf səviyyəsi, əsas tələblər*

Ключевые слова: *читательские привычки, особенности чтения, общий уровень развития, основные требования*

Key words: *reading skills, features of the reading, general level of development, main requirements*

Müəllimlərin oxumağı necə öyrətmələri sualı təhsil sahəsindəki ən vacib mövzulardan biri ola bilər. Müəllimlər şagirdlərinin yaxşı oxumağı öyrənmələrini istəyirlərsə, eyni zamanda bilik və zövq üçün oxumağa təşviq edəcək bir yol tapmalıdırlar. Oxumaq, V.J.Kukun dediyi kimi sözlərin gücüdür, “oxumaq da danışmaq kimi, ayrılıqda deyil, kontekstdə baş verir. Mətnin mənası yalnız cümlələrin özündə deyil, oxucunun düşüncəsində saxlanılan əvvəlki biliklərdən irəli gəlir” (Kuk, 2001: s.69).

Aydındır ki, oxumağı öyrətməzdən əvvəl xüsusi səviyyəli şagirdlər səlis oxumağa imkan verən bəzi bacarıqlara yiyələnmişdirlər. Məsələn, hərflərin tələffüzünü və sözlərə düzülməsini tənzimləyən qaydaları bilməlidirlər. Don Drummond uşağın səriştəli oxumağına imkan verən oxu bacarığına yiyələnmək üçün üç fərqli mərhələdən keçdiyini müəyyən etdi. Bu mərhələlər hazırlıq, asılılıq və müstəqillik mərhələləridir (Drummond, 1979: s.2).

Uşağın oxu vərdişlərinə yiyələnməyə hazır olması üçün yaxşı vərdişlər qazanmasına kömək etmək valideynlərin və məktəbəqədər müəllimlərin vəzifəsidir. Növbəti bir neçə il ərzində məktəbdə olan uşaq, zaman keçdikcə bu asılılığı müstəqillik və yaradıcılığa uyğunlaşdıran müəllimlərindən asılı olur.

Oxumaq cümlələri təşkil edən sözlərdən asılıdır. Oxumaq yalnız bir ədəbiyyat parçasını, bir kitabı, bir hekayəni və s. necə oxumaq deyil, həm də oxumaqla məna və təsirləri necə qavramaqdır. Bu, yalnız təqlid və ya təkrar məsələsi deyil, həmçinin tələbənin bilik, həzz və təcrübə axtara bilməsi və ehtiyaclarını necə yerinə yetirə bilməsidir.

V.Karrillo qeyd edir ki, “Oxumaq müəyyən bir xronoloji yaşa çatanda avtomatik olaraq baş verən bir şey deyil. Oxumaq bir çox böyümə və inkişaf mərhələsində əldə edilə bilər. Oxu – mexanika, anlayış, saxlama və istifadənin birləşməsidir” (Karrillo, 1976: s.2).

T.Hedc izah etmişdir ki, şagirdlər oxuduqlarını anlamağa kömək etmək üçün altı növ məlumatdan xəbərdar olmalıdırlar. Sintaktik, morfoloji, dünyagörüşü, sosiomədəni, aktual və janr bilikləri oxuyarkən birləşdirilir (Hedc, 2000: s.196).

Aparılan araşdırmalar oxu savadına sahib olmağın olduqca çətin bir proses olduğunu göstərir. Lakin bu prosesi uğurla tamamlamaq üçün bir sıra qaydalar da mövcuddur. Belə ki, oxu savadına yiyələnmək üçün oxucu:

- sözlərin tərkibinə daxil olan səsləri biri-birindən ayırmağı bacarmalıdır;
- yalnız hərfləri yox, eyni zamanda səsləri dərk etməli, gördüyü hərf birləşmələrini düzgün tələffüz etməyi bacarmalıdır;
- sözü əmələ gətirən səsləri bütöv bir formada səsləndirməyi bacarmalıdır;
- oxuduğu sözlərin ona məlum olan müəyyən bir əlamət, hərəkət və yaxud da əşyaları bildirdiyini anlamaq (Kərimov, 2011: s.13).

Yuxarıda sadalananlardan da məlum olduğu üzrə, oxu – görmə, təhlil etmə, tələffüz etmə, eşitmə və sözlərin mənalarını dərk etmə ilə bağlı olan bir prosesdir. Hələ yenicə oxumağa başlayan birinin oxu texnikası, əlbəttə ki, təcrübəli oxucunun texnikasından fərqli olur. Oxuda təcrübəli şagirdlər mətni oxuyarkən daha az pauzalar edirlər. Əgər mətn asan olarsa, bu pauzalar daha da azalır. Bəzi hallarda, şagirdlər mətni elə tez oxuyurlar ki, mətnin məzmununu anlamaq çətin olur.

Oxu texnikasının qurulması zamanı eşidib anlamının təkmilləşdirilməsi olduqca mühümdür, ona görə ki, səsləri bir-birindən ayırd etməyi bacarmayan şagirdin görmə qavrayışının yaxşı inkişafına baxmayaraq, elementar sözləri də oxuyarkən çətinliklərlə üzləşər. Eşidib anlaması zəif olan, eşitdiyi səslərin təhlilini yaxşı apara bilməyən şagird sərbəst oxuya bilmir və oxuyarkən səhvlərə yol verir. Bu səbəbdən də, oxu zamanı fonetik təhlillərin aparılması zəruridir. Şagirdlərin oxu savadını artırmaq üçün onlara nitqlərini cümlələrə bölməyi, yeni cümlələr qurmağı, cümlələrin tərkibindəki sözləri, eləcə də sözlərin tərkibindəki hecaları ayırmağı, sait və samit səsləri bir-birindən fərqləndirməyi öyrətmək lazımdır.

Oxunun bir sıra özünəməxsus xüsusiyyətləri vardır. Bu xüsusiyyətlərlə tanış olaq:

1. Reqressiya – mətnin oxunulmuş hissəsini təkrardan oxumaq üçün gözlərin qeyri-ixtiyari geri hərəkətinə deyilir. Oxucularda reqressiya halına olduqca sıx rast gəlinir. Oxucuların bir qismi bəzi hallarda özləri də bilmədən əmin olmaq üçün mətni yenidən oxuyurlar. Asta oxu zamanı yüz sözlük həcmi olan mətndə baş verən reqressiyaların sayı təxminən on- on beş dəfə olur. Reqressiya halı oxunun sürətinə də təsir göstərir, əlbəttə ki, bu zaman sürət azalır. Amerikalı tədqiqatçıların apardığı araşdırma nəticəsində məlum olmuşdur ki, insanların əksəriyyəti istər asan, istər çətin mətn olsun, eyni sürətlə oxuyurlar. Onlar, apardıqları tədqiqatda oxucuların elmi məqalə, bədii əsər və statistik məlumatlar olan bir yazını eyni sürətlə oxuduğunu müəyyən edirlər. Bu tədqiqatdan belə nəticəyə gəlmək olar ki, oxucunun məqsədi oxunun həm texnikasına, həmçinin də sürətinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərir.

Reqressiyasız oxumaq mümkündür. Bunun üçün oxucu, nə qədər çətin olursa olsun mətni bir dəfə oxumağı qarşısına məqsəd qoymalıdır. Bir dəfə reqressiyasız oxuduqdan sonra, lazım gələrsə, oxucu mətni yenidən oxuya bilər. İstənilən halda, mətni yenidən oxumadan əvvəl, oxucu mətnin məzmununu anlamalıdır. Bunun əksinə olaraq, oxucuların bir çoxu oxu zamanı diqqətlərini başqa şeylərə yönəltmələri üçün, yaxud fikirləşmədən oxuduqları üçün mətnin məzmununu başa düşümlər. Bu səbəbdən də, onlar mətni oxuyarkən dəfələrlə reqressiyaya yol verirlər. Beləliklə, oxunun sürəti azalır və oxu öz səmərəliliyini itirir.

2. Oxunun inteqral alqoritmi. Oxu sahəsində əldə edilmiş təcrübələr inteqral alqoritm metodu ilə oxunun sürətinin və qavramanın ikiqat artırılmasının mümkünlüyünü sübuta yetirir. Bu metoda görə, oxu zamanı mətni aşağıda göstərilmiş hissələrə bölmək lazımdır:

- a) Oxunulan mətnin adı, yazarın adı və çap bilgiləri;
- b) Mətndə qarşıya qoyulan məsələ;
- c) Mətndə verilmiş faktlar;
- d) Mətndə fikirlərin ifadəsi;
- e) Mətnin müəllifinə suallar və iradlar;
- f) Mətndə hansı yeniliklərin olması və onun praktiki əhəmiyyəti.

3. Artikulyasiya. Oxu zamanı tələffüz orqanlarının hərəkəti də oxunun tempinə təsir göstərir. Tələffüz orqanlarının hərəkətlərinin sürəti isə, oxucunun nə dərəcədə təcrübəli oxucu olmasından və mətnin asanlıq səviyyəsindən asılıdır. Oxucuların əksəriyyəti oxu zamanı sözləri səsləndirir. Uşaqlar sözləri ilk öncə hərf-hərf, daha sonra heca-heca və ən son mərhələdə isə bütöv formada tələffüz edir. Oxu da belə olur. Onlar mətni ilk öncə səslə, daha sonra pıçıldayaraq, ən sonda isə səssiz (ürəyində oxumaq) oxumağa öyrəşirlər.

4. Dar görüş sahəsi. Oxu zamanı mətnə göz gəzdirdikdə gözlərlə qavranılan hissə görüş sahəsi adlanır. Dar görüş sahəsinə sahib olan oxucu oxu zamanı sadəcə hərfləri, yaxud sözü, maksimum isə iki-üç sözü qavraya bilir. Görüş sahəsi geniş olan oxucu hər fasilədə xeyli miqdarda məlumatı qavrayır və bu fasilələr nə qədər az olarsa, oxu bir o qədər sürətli olur.

5. Diqqətlilik. Oxu prosesinin sürətli olması üçün oxucunun sahib olması zəruri olan xüsusiyyətlərdən başlıcası diqqətdir. Oxucu mətni asta oxuduğu zaman diqqət yayına və mövzuya maraq azala bilər. Bu zaman, mətni mexaniki olaraq oxuyan oxucu onun mənasını anlamadığını hiss etdiyi anda dayanır və həmin hissəni təkrar oxuyur. Bu da oxunun sürətini azaldır (Hedc, 2000: s.1-2).

Oxuya qoyulan tələblər

Oxu savadı oxuculardan müəyyən xüsusiyyətlərə sahib olmağı tələb edir. Bu xüsusiyyətlərə diqqət yetirək:

1. Doğru oxuma;
2. Sürətli oxuma;
3. Dərk edərək oxuma;
4. Intonasional oxuma (<https://www.oxu-talimi-muallimlar-ucun-vasait.pdf>).

Qeyd edilmiş tələblər bir-birləri ilə qarşılıqlı əlaqədə olub, hər biri olduqca vacibdir. Belə ki, əgər oxucu oxuduğu mətnin mövzusunu dərk etmirsə, onu nə qədər sürətli oxumasının heç bir əhəmiyyəti olmur. Mətnin mövzusunu anlamaq üçün isə, oxucu mətni doğru şəkildə oxumalıdır. Mətnin intonasional oxunması oxucuya mətndəki əsas ideyanın daha canlı, təsirli və şüurlu qavranılmasında kömək edir.

Oxu zamanı mətnin məzmununun, oradakı fikirlərin tam qavranılması üçün oxucu mətni axıcı, aydın şəkildə və normal tempdə oxumağı bacarmalıdır.

Doğru oxu. Mətnin doğru oxunması üçün bunlara əməl olunmalıdır:

- Mətndəki sözləri oxuyarkən təhrifə yol verməmək, sözləri təşkil edən hecaları və ya səsləri ötürmədən, yaxud əlavə heca və səslər artırmadan, sözlərin mətndəki sırasını dəyişmədən oxumaq;
- Mətndəki sözlərin vurğularında səhvə yol vermədən oxumaq (çünki bilir ki, dilimizdə vurğusuna görə mənası dəyişən sözlər mövcuddur);
- Mətni səslə oxuyarkən orfoepik, yəni tələffüz qaydalarına əməl etmək;
- Mətni oxuyarkən fasilələrdən düzgün yerdə istifadə etmək – fasilələr hər cümlənin sonunda, fikir bitdikdə edilməlidir, sözlərdən sonra yox;
- Mətndəki durğu işarələrinin məqsədinin danışmada öz əksini tapmasına çalışmaq;
- Mətndəki sözlərin digər sözlərlə ifadə edilməməsi;
- Mətndəki sözlərin, yaxud cümlələrin yenidən oxunması hallarına imkan verməmək;

- Pəltəklik, kəkələmə və s. bu kimi nitq problemlərinin yaranmasına imkan verməmək (<https://www.oxu-talimi-muallimlar-ucun-vasait.pdf>).

Oxu tələbləri, adətən, ibtidai sinif şagirdləri tərəfindən daha çox pozulur. Yorulduqları zaman, hətta yaxşı oxu qabiliyyəti olan şagirdlərdə də diqqətin yayınması və səhvlərin edilməsi hallarına rast gəlinir. Bunun başlıca səbəbi, mətndəki sözlərin mənasının düzgün dərk edilməməsidir. Yenicə oxu savadına yiyələnməyə başlayan şagirdlər, adətən sözlərin mənalərini cümlə daxilində deyil, ayrılıqda başa düşürlər. Bəzi hallarda, şagirdlərin sözlərin tərkibindəki hərf və ya hecaları təhrif etməsi, yaxud yenilərini əlavə etmələri hallarına rast gəlinir. Bəzən isə, onlar sözləri hecalara ayıraraq oxuyurlar. Şagirdlərə doğru oxu bacarığının aşılmasında əsas məqsəd oxunun sürətini artırmaqdır.

Uşaqların mətni doğru oxumasını təmin etmək üçün müəllim oradakı çətin sözləri lövhə üzərində yazaraq, şagirdlərə izah edə bilər. Tələffüzü mürəkkəb olan sözlər hecalarına ayrılaraq xorla səsləndirilə bilər ki, bu da şagirdlərin oxu zamanı həmin sözləri səlis tələffüz etməsinə kömək edəcəkdir. Şagirdlərin daha yaxşı oxuya bilmələrini təmin etmək üçün həmin mətn yenidən şagirdlərə oxudula bilər, lakin bu zaman onlara verilən tapşırıqları dəyişmək lazımdır ki, oxuya maraq itməsin.

Müəllim, şagirdlərə nəzarət edərək yol verdikləri səhvləri zamanında düzəltməlidir. Bu prosesdə şagirdlər də iştirak edə bilər.

Şagirdlərin oxu zamanı sözləri düzgün tələffüz etmələri üçün müəllim onlara öncədən orfoepik qaydaları izah etməlidir. Bununla belə, doğru oxu tələbinin pozulması, şagirdin qüsurlu danışmaq üzləri səbəbindən də ola bilər. Misal üçün, bəzi uşaqlar “r, ş, k, g” kimi səsləri düzgün tələffüz etməyi bacarmır. Belə nitq problemləri olan şagirdlərlə həm ev, həm də məktəb mühitində daha çox diqqət ayrılmalı, peşəkarlardan – loqopeddən yardım alınmalıdır.

Sürətli oxu. 21-ci əsrin başlanğıcından etibarən məlumat sahəsində böyük bir inqilab baş verdi. Məlumat əldə etmək çoxsaylı mövzularda mövcud olan bir çox jurnal və qəzetlər tərəfindən asanlaşdırılır. Bundan əlavə, dünya miqyasında şəbəkədə (İnternetdə) bütün istifadəçilər tərəfindən əldə edilə bilən bir çox məlumat var. Bir çox axtarış motorları istədiyiniz məlumatları asanlıqla tapır.

Məlumat əldə etmək imkanları artarkən, insanların çoxu tələb etdikləri və ya maraqlandıqları materialları oxumaq üçün vaxtlarının daha az olduğunu görürlər. Bir çox halda jurnallar və kitablar rəflərdə qalaraq oxunmaq üçün öz növbələrini gözləyirlər. Vaxtları olsa, oxumaq istəyəcəkləri material yerinə, oxunması vacib olan materialı seçməli olurlar.

Sürətli oxumaq, oxuculara indi oxumağa sərf etdikləri vaxtda daha çox material oxumağa imkan verəcəkdir. Beləliklə, bu, oxuculara istədikləri

materialları oxumaq üçün daha çox vaxt verir. Sürətli oxu vərdişləri artdıqca, oxucular oxu materialındakı vacib detallara diqqət yetirməyi özlərinə öyrədəcəkdir. Onlar oxuduqları materialdan daha çoxunu oxumağa başlayacaqlar və keçmişdə daha çox oxumalarına mane olan şeyləri etməyə də davam edəcəklər.

Sürətli oxu bacarığına yiyələnməyin bir neçə texnikası mövcuddur.

- Oxu zamanı sözlərin, cümlələrin yenidən oxunmasının qarşısını almaq üçün göstəricidən istifadə edin. Bu göstərici qələm, karandaş kimi bir obyekt və ya barmaqlarınız da ola bilər.

- Qavrayış sahənizi genişləndirin. Tək-tək sözlər yerinə söz qruplarını oxuyun.

- Mətni səssiz oxumağa çalışın, çünki tələffüz orqanlarının hərəkəti də oxunun sürətini azaldır.

- Bilmədiyiniz sözlərdə ləngiməməyiniz üçün söz ehtiyatınızı artırın.

- Materialı oxumaqda məqsədinizi müəyyənləşdirin. Səlisliyə nail olmaq üçün sürəti artırın.

- Oxuyun, ümumiləşdirin, sual verin, nəzərdən keçirin. Anlama və yadda saxlamayı inkişaf etdirin (<https://www.speedreading.pdf>).

Tanınmış rus psixoloqu L.S.Viqotskinin sözlərinə görə, insanların asta oxu zamanı onun mənasını daha yaxşı qavrayacaqlarını düşünmələrinə baxmayaraq, sürətli oxuda qavrama daha yaxşı olur. Bu cür oxu zamanı hadisələr də sürətlə olduğundan qavrama sürəti həmin tempə uyğunlaşır (<https://www.oxu-talimi-muallimlar-ucun-vasait.pdf>).

Hər bir işdə olduğu kimi, sürətli oxu bacarığına yiyələnmək üçün də vərdiş mühüm rola malikdir. İnsan, müəyyən hərəkəti mütəmadi olaraq təkrar etdikdə bu, onda vərdiş halına gəlir. Bu hal sürətli oxu üçün də belədir. Lakin bu, bütün mətnləri sürətli oxumaq demək deyil. Oxucunun sürəti mətnin növündən, dilindən asılı olaraq dəyişir.

Şüurlu oxu. Şüurlu oxu, oxu savadına yiyələnmək üçün hər bir insanın sahib olması zəruri olan keyfiyyətlərdən biridir. Hər bir uşaqda şüurlu, yəni dərk edərək oxuma bacarığı ibtidai sinifdən etibarən formalaşdırılmağa başlanmalıdır ki, sonrakı tədris illərində və bütün həyatı boyu oxuduğu mövzuları anlaya bilsin.

Şüurlu oxu zamanı, şagird oxuduğu sözlərin, ifadələrin, cümlələrin və mətnin mənasını qavrayır. Oxucunun təcrübəsindən asılı olaraq, mətn bir qədər çətin ola bilər. Belə ki, danışmaq zamanı ifadə olunan məna uşaq tərəfindən anlaşılarsa da, yazılı mətnə durğu işarələri, sözlərin daşdıqları vurğular cümlələrin mənalılarına təsir etdiyindən, oxumağa yeni başlayan uşaqlar üçün mənanı qavramaq mürəkkəb bir prosesə çevrilə bilər. Mətnin mövzusu ilə bağlı verilmiş rəsmlər onun qavranılmasına kömək edəcəkdir.

Dərk edərək, şüurlu bir şəkildə oxumağı öyrənməklə şagirdlər, aşağıda qeyd olunmuş bir neçə bacarığa sahib ola bilərlər:

- Mətnin məzmununu, mətnə diqqətə çatdırılan faktları, baş verən hadisələri anlamaq;
- Mətnin məzmununu dərk etdikdən sonra onun başlıca ideyasını təsvir etmək;
- Mətnin personajlarının münasibətlərini, niyyətlərini dərk etmək;
- Mətnin ideyasını anlamaq;
- Mətnin məzmununu dərk etdikdən sonra onu dəyərləndirmək və öz münasibətini bildirmək;
- Mətndəki durğu işarələrinin, sözlərin vurğusunun tələffüz zamanı düzgün işlədilməsi (<https://www.oxu-talimi-muallimlar-ucun-vasait.pdf>).

Sürətli və şüurlu oxu bacarığına yiyələnmək üçün oxuculara aşağıdakı metodlardan istifadə etmək məsləhət görülür:

Oxucu nə oxuduğunu və niyə oxuduğunu bilməlidir. Oxumağa başlamazdan əvvəl oxucu özünə bu sualları verə bilər:

- Mətnin məqsədi nədir (əyləndirmək, məlumat vermək, izah etmək və s.)?
- O, faydalıdır mı?
- Axiçı, dəqiq, qərəzsizdir, yoxsa oxumağa dəyməz?
- Bu mətni nə üçün oxuyuram?

Oxucular bu suallara verdikləri cavablar sayəsində nə oxuyacaqlarını və ən təsirli oxu strategiyalarını seçə biləcəklər. Bu, uzun müddətdə vaxtlarını daha yaxşı istifadə etməkdə və oxuduqlarını daha çox başa düşmək, xatırlamaq və tətbiq etməkdə onlara kömək edəcəkdir. Ona görə də, oxuculara birbaşa oxumağa başlamadan öncə, oxumaqdan maksimum faydalanmağa hazırlaşmaq üçün bir neçə dəqiqə sərf etmələri tövsiyə olunur.

Ədəbiyyat

1. Kərimov Y. *Ana dilinin tədrisi metodikası*. Bakı, "Kövsər", 2011
2. Qurbanov V.T. *Oxu və nitq inkişafı təlimi*/ V.T.Qurbanov.–Bakı: Müəllim, – 2021. –128. s.
3. Cəfərova N. *İbtidai siniflərdə Azərbaycan dilinin tədrisi metodikası. I hissə*. Bakı: ADPU, 2020, 404s.
4. Cəfərova N. *İbtidai siniflərdə Azərbaycan dilinin tədrisi metodikası. II hissə*. Bakı: ADPU, 2019, 430 s.
5. Cəfərova N. *Oxu təliminin metodikası*. Bakı, ADPU, 2021, 140 s.
6. Carrillo W. Lawrence. *Teaching Reading: A handbook*. New York: St. Martin's Press, Inc. 1976, P. 19
7. Cook V.J. *Second Language Learning and Teaching (3rd ed.)* London: Hodder Arnold. 2001, PP. 69,89

8. Drummond, Don, Edna Wignell (ed) (1979) *Reading: A Source Book*. London: Heinemann Educational Books. 1979, p.2
9. Hedge Tricia. *Teaching and Learning in the Classroom*. Oxford: Oxford University Press, 2000, pp.196-200
10. <https://www.speedreading.pdf>
11. <https://www.oxu-talimi-muallimlar-ucun-vasait.pdf>